

Fredrik Carlsson
Karin A Johansson
Anela Cmajcanin

mars 2016

Granskning av årsredovisning 2015

Vårgårda kommun

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	2
2.1.	Bakgrund	2
2.2.	Revisionsfråga och metod	2
2.3.	Revisionskriterier	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	5
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	5
3.1.1.2.	Investeringsredovisning.....	6
3.1.1.3.	Driftredovisning	7
3.1.2.	Balanskrav	7
3.1.3.	God ekonomisk hushållning	7
3.1.3.1.	Finansiella mål	7
3.1.3.2.	Mål för verksamheten	8
3.1.4.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag.....	9
3.2.	Rättvisande räkenskaper	9
3.2.1.	Resultaträkning	9
3.2.2.	Balansräkning.....	10
3.2.3.	Kassaflödesanalys.....	11
3.2.4.	Sammanställd redovisning	11
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	11

1. *Sammanfattning*

Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömning av kommunens årsredovisning:

- Vi bedömer att årsredovisningen redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.
- Vi bedömer vidare att årsredovisningen uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.
- Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Resultatet enligt balanskravets bestämmelser uppgår till 9,7 mnkr (5,4 mnkr år 2014).
- De finansiella mål kopplade till god ekonomisk hushållning bedöms inte som uppfyllda fullt ut för budgetperioden och 2015. Planerade investeringsvolymerna medför att målnöjsligheten kan försämrats framöver.
- Målnöjsligheten avseende verksamheten till övervägande del är förenlig med de av fullmäktige fastställda målen i budget 2015. Totalt bedöms ca 60 % av målen som helt eller delvis uppfyllda. Målnöjsligheten för område "Miljö" och "Organisation" bedöms som låg medan som god för område "Omsorg". Noteras i sammanhanget bör de ekonomiska underskott som redovisas inom verksamhet som hör till målområde "Omsorg".
- Årsredovisningen är i allt väsentligt upprättad enligt lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Vi har uppmärksammat ett fåtal avvikelser från gällande rekommendationer som sammanantaget bedöms vara av mindre betydelse. Våra iakttagelser kring detta har lämnats direkt till förvaltningen samt kommenteras i detta PM.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är Kommunstyrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, skall den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning

- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige. Granskningen baseras på nämndernas rapportering till fullmäktige såsom den presenteras i årsredovisningen

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens/ landstingets ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning samt granskning av räkenskapsmaterial.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2016-02-16 samt utkast till årsredovisning per 2016-03-02. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2016-03-23 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2016-04-06.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningsansvarig.

2.3. Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen som enligt 8 kap 18 § KL ska godkännas av kommunfullmäktige.

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen
- Kommunal redovisningslag
- Rekommendationer från rådet för kommunal redovisning
- Fullmäktiges beslut om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i allt väsentligt överensstämmer med kraven i KRL. Ekonomiskt utfall analyseras för kommunen genom den så kallade RK-modellen. Omvärldsanalysen är huvudsakligen hämtad från Sveriges kommuner och landsting kompletterat med information om befolkningsutveckling, arbetsmarknad och boende i Vårgårda kommun.

I årsredovisningen finns sammanfattning över väsentliga verksamheter. Hänvisning till verksamhetsberättelser finns årsredovisningen.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning

Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen ger en rättvisande bild. Förvaltningsberättelsen beskriver också kort hur ekonomin utvecklas de närmaste åren i omvärldsanalysen. En jämförelse av Vårgårda kommun i ett stadsdistriktsperspektiv finns också med.

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om pensionsåtagande och pensionsmedelsförvaltning. Under avsnittet "Ekonomisk översikt och analys" beskrivs och redovisas finansiella nyckeltal som ger uttryck för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Analys sker inte på koncernnivå vilket förordas i RKR 8.2 (gemensam förvaltningsberättelse över den samlade kommunala verksamheten). Detta är ett utvecklingsområde till kommande årsredovisningar.

Utvärdering av ekonomisk ställning

Enligt kommunallagens 4 kap skall förvaltningsberättelsen innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. I förvaltningsberättelsen återfinns en utvärdering som tar sin utgångspunkt i den så kallade RK-modellen.

För att en utvärdering av den ekonomiska ställningen skall kunna ske måste mål för den finansiella ställningen fastställas. I dagsläget finns målsättningar kopplade till god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv men vi anser att det är oklart om dessa även är tillämpliga vid utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. Målen bör vara fleråriga och spegla önskvärt läge och även beakta likviditet. Ovanstående är ett utvecklingsområde till kommande årsredovisningar.

Händelser av väsentlig betydelse

I förvaltningsberättelsen redovisas på ett tydligt sätt väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Förväntad utveckling

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom

olika verksamheter. Kopplingen bör göras tydligare till hur detta kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden. Detta gäller särskilt ur ett flerårsperspektiv.

Väsentliga personalförhållanden

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas enligt KRL 4:1 a, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar inte en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen i enlighet med RKR 8.2.

Vi förordar att en analys av ekonomi och verksamhet omfattar Vårgårda Bostäder och Vårgårda Utveckling och gärna i förhållande till Vision 2018. Ovanstående är ett utvecklingsområde till kommande årsredovisningar.

Pensionsredovisning

I förvaltningsberättelsen redovisas upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser i enlighet med RKR 7.1 (redovisas i RK-analysen).

Upplysningar har även lämnats i årsredovisningen om särskild avtalspension och visstidspensioner i enlighet med RKR 2.1. Antalet personer med särskilda pensionsavtal uppgår till 1 person (oförändrat jämfört med föregående år).

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten

Information om kvalitet och måluppfyllelse finns för de flesta verksamheter samt olika nyckeltal.

Styrning i form av resursfördelning till väsentliga verksamheter beskrivs inte liksom hur uppföljning sker. Uppföljning av intern kontroll sker som ett separat ärende. Miljöredovisning finns som en naturlig del i årsredovisningen vilket är positivt.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Av själva investeringsredovisningen framgår ursprungsbudget, tilläggsanslag, omfördelningar, utfall och budgetavvikelse. Under året har ombudgeteringar skett med 14 mnkr varefter den totala investeringsbudgeten uppgår till 121,2 mnkr. Utfallet uppgår till 47,9 mnkr (24,9 mnkr år 2014) vilket betyder att 40 % (72 % år 2014) av den totala investeringsbudgeten utnyttjats. Avvikelsen beror på att fleråriga byggprojekt ännu inte färdigställts.

Investeringsredovisningen är kommenterad avseende olika projekt på tillräckligt sätt.

3.1.1.3. Driftredovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Vårgårda kommun har redovisat två bokslutsprognoser baserade på april respektive augusti (delårsrapport) månads redovisning. Årets resultat (10,6 mnkr) överstiger prognosen per augusti med 3,2 mnkr.

Underskottet i utredningsverksamheten och inom äldreomsorgen samt hälso- och sjukvården uppgår till 10 mnkr. Underskottet som helhet för "kärnverksamheterna" om -5,6 mnkr dock mycket stabilt jämfört med prognosen per augusti månad. Detta indikerar att verksamheterna har haft bra kontroll under året även om stora och återkommande underskott finns inom väsentliga verksamheter.

3.1.2. Balanskrav

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts. Resultatet uppgår till 9,7 mnkr efter att realisationsvinster om 0,9 mnkr har avräknats enligt god sed. Avstämning av årets resultat enligt balanskravets bestämmelser har skett enligt 4 kapitlet i kommunal redovisningslag på ett mycket tydligt sätt.

3.1.3. God ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

- ✓ Vi bedömer den finansiella måluppfyllelsen som god.
- ✓ Vi bedömer den verksamhetsmässiga måluppfyllelsen som godtagbar men med förbättringspotential.

3.1.3.1. Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2015:

Finansiella mål, fastställt av fullmäktige i budget 2015	Utfall 2015	KS bedömning av måluppfyllelse
Resultatet skall under åren i snitt vara >2 % av skatteintäkter och generella statsbidrag (motsvarar cirka 11,1 mnkr i budget år 2015).	Skatteintäkterna och generella statsbidrag uppgår till 528,1 mnkr. Årets resultat uppgår till 10,6 mnkr (1,9 %).	Målet uppnås nästan 2015 samt för 2013 – 2015.

Soliditeten skall uppgå till minst budgeterad nivå om 55 %.	Soliditeten uppgår till 55,7% (59,5 % år 2014).	Målet uppnås.
Nettoinvesteringarna skall under budgetperioden finansieras med egna medel. Budgeterad nivå år 2015 uppgick till 32 %.	Årets nettoinvesteringar uppgår till 47,9 mnkr (24,9 mnkr år 2014). Årets resultat är 10,6 mnkr och avskrivningarna uppgår till 22 mnkr, vilket ger ett utrymme om 32,6 mnkr och därmed en självfinansieringsgrad på 68 % (113 % år 2014).	Målet uppnås inte för år 2015 men uppnås för perioden 2013 – 2015.

Vi instämmer i Kommunstyrelsens bedömningar avseende måluppfyllelsen. Kommunens ekonomiska utveckling de senaste åren påverkas i högre grad av ökade investeringar samt engångsposter i resultaträkningen.

3.1.3.2. Mål för verksamheten

Kommunfullmäktige har under 2010 beslutat om en ny vision för Vårgårda. Den visionen ("Den goda kommunen med 12 500 invånare 2018") har fokus på befolkningstillväxt.

Kopplat till visionen finns sex prioriterade områden (*boende, miljö, skola, näringsliv, omsorg samt organisation*) som bedöms som särskilt viktiga för måluppfyllelsen. Dessutom finns ytterligare ett målområde (*ekonomi/finansiering*) vilket har kommenterats ovan. Till varje målområde finns inriktningsmål med indikatorer som mäter måluppfyllelsen.

I budget 2015 finns även två uppdrag vilka skall vara utförda under 2015.

Målsättningarna för myndighets- och servicenämnderna saknas i budgeten då samtliga målsättningar avser Kommunstyrelsen.

Bedömning

Kommunfullmäktige har i budget 2015 fastställt mål för verksamheten av betydelse för god ekonomisk hushållning. Vi konstaterar att samtliga mål som fullmäktige fastställt följs upp i årsredovisningen.

Vår granskning visar på att måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen totalt sett till övervägande del är förenlig med de av fullmäktige fastställda målen i budget 2015. Totalt bedöms 20 av de 30 målen uppfyllas helt eller delvis. Tio av målen bedöms inte uppfyllas. Uppföljningen är informativ med angivna förbättringsområden.

Måluppfyllelsen per målområde framgår tabellen nedan:

Målområde	Antal mål	Andel helt eller delvis uppfyllda mål i ÅR	Prognos måluppfyllelse i delårsrapport per augusti
Boende	5	60 %	40 %
Miljö	4	50 %	50 %
Skola	6	67 %	50 %
Näringsliv	5	60 %	80 %
Omsorg	5	80 %	100 %
Organisation	5	40 %	80 %
Totalt	30	60 %	66 %

Som framgår ovan har måluppfyllelsen försämrats jämfört med prognosen i delårsrapporten. Framförallt är det målområde "organisation" som uppvisar en försämrad måluppfyllelse pga ökad sjukfrånvaro, ej mött ökning av antalet e-tjänster samt ej mött andel politiska ärenden som har jämställdhetsanalyserats.

Måluppfyllelsen för område "Miljö" och "Organisation" bedöms som låg medan som god för område "Omsorg". Noteras i sammanhanget bör de ekonomiska underskott som redovisas inom verksamhet som hör till målområde "Omsorg".

3.1.4. Nämndernas redovisning av sitt uppdrag

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till fullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag och fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Bedömning och iakttagelser

Uppföljning av nämndernas uppdrag och resultat sker i årsredovisningen liksom redogörelse för beredningarnas verksamhet under året. Vår bedömning är att uppföljningen är ändamålsenlig.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen uppfyller KRL:s krav och i övrigt är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Vi bedömer att resultaträkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av årets resultat.

- Årets resultat (10,6 mnkr) påverkas av flera poster av engångskaraktär såsom:

○ Reviderad avsättning Tumbergdeponin	-3,2 mnkr
○ Återbetalning av AFA försäkringsmedel	+4,6 mnkr
○ Överskott renhållningsverksamheten Tumberg försäljning av massor (ej hushåll)	+4,0 mnkr
○ Realisationsvinster	+0,9 mnkr
Summa	+6,3 mnkr
- Under året har 5,4 mnkr erhållits avseende extra statsbidrag för flyktingmottagande. Bidraget har huvudsakligen periodiserats till år 2016 i enlighet med gällande rekommendationer med 5 mnkr.
- Vårgårda kommun har erhållit 3,3 mnkr i bidrag från Sparbanken till medfinansiering av utbyggnationen av E20. En fordran har bokats upp gentemot Sparbanken vilken har reducerat kommunens årliga kostnad för medfinansieringen av E20 med ca 0,3 mnkr.
- Avräkning av skatteintäkter påverkar årets resultat med -0,4 mnkr varav -0,9 mnkr avser år 2014. Uppbokning har skett enligt SKL:s prognoser.
- Nettokostnadsökningen jämfört med föregående år är 3,7 % (5,4 % år 2014).
- Vi har stickprovsmässigt granskat årets periodiseringar utan anmärkning.

3.2.2. *Balansräkning*

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att balansräkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter. Bilagor och specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

- Erhållna statsbidrag för flyktingverksamheten balanseras på avräkningskonto. Årliga överskott intäktsförs efter fem år medan kostnader resultatförs efter tre år. Rutinen följer tidigare redovisningsmodell avseende flyktingverksamheten i Vårgårda kommun men är inte fullt ut förenlig med gällande redovisningssed (avräkning mot resultaträkning skall ske då prestationen har fullföljts).
- Under året har kommunen köpt tillkommande andelar i Kommuninvest för 7,4 mnkr. Andelarna tillsammans med tidigare förvärvade andelar om 0,4 mnkr värderas av Kommuninvest till 10 mnkr varför uppskrivning har skett med 2,2 mnkr. Uppskrivning har skett direkt över balansräkningen i enlighet med god redovisningssed, dvs inte påverkat årets resultat.

- Bland avsättningarna redovisas reservering för ärendet "Skjutbanan" med 1 mnkr. Vi har inte närmre prövat riktigheten i denna avsättning.
- Revidering av sluttäckningskostnaden för Tumbergsdeponin har skett varvid beräknad kostnad har ökat med 6,4 mnkr. Fordran på Herrljunga kommun har ökat med 3,2 mnkr (50 %).
- Beräkningar av pensionsavsättningar är gjorda enligt uppgifter från förvaltaren (KPA).
- Avstämning av VIVA-konto (0,3 mnkr) har inte skett gentemot huvudboken. Vi förordar att sådan avstämning sker under 2016. Avstämning skall enligt god sed ske regelbundet.
- Hyresavtal avseende Viaduct redovias inte i enlighet med RKR 13. Avtalet har istället klassificerats såsom operationellt.
- Överskott för VA-verksamheten om 1,3 mnkr har periodiserats som förutbetalad intäkt enligt god sed (ackumulerat överskott uppgår till 1,9 mnkr). Motsvarande belopp för renhållningsverksamheten är -0,3 mnkr (avser taxekollektivet) samt ackumulerat resultat om 1,1 mnkr.
- Vårgårda kommun har ingen räntesäkring via derivat. Vårgårda Bostäder arbetar med räntesäkring via derivat vars marknadsvärde per balansdagen uppgick till -16,6 mnkr (-21 mnkr). Det negativa värdet beror på det låga ränteläget.

3.2.3. Kassaflödesanalys

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Noter finns i tillräcklig omfattning.

3.2.4. Sammanställd redovisning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden.

Särskilda upplysningar enligt RKR 8 kan vidareutvecklas.

3.2.5. Tilläggsupplysningar

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningens tilläggsupplysningar uppfyller KRL:s krav och i övrigt lämnas i enlighet med god redovisningssed, innebärande att:

- Tillämpade redovisningsprinciper beskriver varje särskild redovisningsprincip och eventuella förändringar av dessa som årsredovisningens intressenter måste känna till för att rätt förstå årsredovisningens innehåll.

- Viktiga uppgifter och poster i förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning samt kassaflödesrapport specificeras och preciseras i notupplýsingar som krävs i KRL respektive RKR:s rekommendationer samt god redovisningssed i övrigt.

Under rubriken "Redovisningsprinciper" anges att Vårgårda kommun följer den kommunala redovisningslagen och de rekommendationer som lämnas från Rådet för kommunal redovisning (RKR).

Vi har uppmärksammat ett fåtal avvikelser från gällande rekommendationer som sammantaget bedöms vara av mindre betydelse. Kommentarer kring dessa har lämnats ovan i detta PM.

2016-03-14

Karin A Johansson
Projektledare

Fredrik Carlsson
Uppdragsansvarig